

Datum
2018-12-18
Vår referens
Mikael Kylsäter
Strateg
mikael.kylsater@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss av förslag till nationellt luftvårdsprogram inklusive strategisk miljöbedömning och samhällsekonomisk konsekvensanalys STK-2018-1204

Sammanfattning

Malmö stad har av Naturvårdsverket erbjudits möjlighet att lämna synpunkter på förslaget till nationellt luftvårdsprogram. Programmets syfte är att redovisa hur Sverige ska nå sina åtaganden om utsläppsminskningar av olika luftföroreningar samt bidra till en bättre luftkvalitet. Programmet innehåller åtgärder för att minska utsläppen av ammoniak och kväveoxider.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslås besluta

1. Kommunstyrelsens arbetsutskott godkänner förslag till yttrande över Naturvårdsverkets förslag till nationellt luftvårdsprogram inklusive strategisk miljöbedömning och samhällsekonomisk konsekvensanalys och skickar yttrandet till Naturvårdsverket.

Beslutsunderlag

- Missiv - Remiss nationellt luftvårdsprogram
- Luftvårdsprogrammet - förslag till strategi för renare luft i Sverige
- Remissvar från miljönämnden
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 190107 Remiss av förslag till nationellt luftvårdsprogram
- Förslag till yttrande
- Miljönämnden beslut 181211
- Remissvar från fastighets- och gatukontoret

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2019-01-07

Beslutet skickas till

Naturvårdsverket
Miljöförvaltningen
Fastighets- och gatukontoret

Ärendet

Malmö stad har av Naturvårdsverket fått möjlighet att lämna synpunkter på förslag till nationellt luftvårdsprogram inklusive strategisk miljöbedömning och samhällsekonomisk konsekvensana-

lys. Inom Malmö stad har miljöförvaltningen och fastighets- och gatukontoret erbjudits möjlighet att lämna synpunkter. Stadskontoret har utarbetat ett förslag till yttrande baserat på förvaltningarnas synpunkter.

Bakgrund

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2284 om minskning av nationella utsläpp av vissa luftföroreningar, i vardagligt tal kallat takdirektivet, trädde i kraft den 31 december 2016 och är en revidering av det ursprungliga direktivet (2001/81/EG). Takdirektivet syftar till att minska utsläpp av miljö- och hälsoskadliga luftföroreningar i samtliga EU-länder vilket därmed resulterar i földeffekten att spridningen av luftföroreningar mellan länderna också minskar. Direktivet anger utsläppsmål, dvs den högsta nivå av luftföroreningar som EU:s medlemsstater får släppa ut år 2020 och 2030. Det reviderade takdirektivet sätter utsläppsmål för svaveldioxid (SO₂), kväveoxider (NO_x), flyktiga organiska ämnen (NMVOC), ammoniak (NH₃) och små partiklar (PM_{2,5}). I direktivet ingår även indikativa utsläppsmål till 2025 för att medlemsländerna ska visa att utsläppen minskar linjärt mellan 2020 och 2030.

Luftvårdsförordningen (2018:740) som genomför stora delar av takdirektivets bestämmelser trädde i kraft 1 juli 2018. Enligt förordningen ska Naturvårdsverket ta fram underlag inför regeringens beslut om nationellt program och rapportera in det beslutade programmet till EU. Senast 1 april 2019 ska det första nationella programmet redovisas och rapporteras, och därefter ska det uppdateras minst vart fjärde år vilket betyder att nästa revidering ska vara klar senast 2023.

Programmet i korthet

Programmets syfte är att redovisa hur Sverige ska nå sina åtaganden om utsläppsminskningar av olika luftföroreningar samt bidra till en bättre luftkvalitet. Enligt den senaste prognosen för förväntade utsläpp år 2020 och 2030 klarar Sverige sina utsläppsmål för SO₂, NMVOC och PM_{2,5}. Däremot krävs ytterligare minskningar av NO_x med 12 kiloton till år 2030 och av NH₃ med 2 kiloton till år 2020.

Programförslaget är uppdelat i följande tre åtgärdsområden som omfattar de åtgärder och möjliga styrmedel som behöver genomföras för att Sverige ska nå utsläppstaken för ammoniak och kväveoxider:

1. Förslag gällande minskade utsläpp av ammoniak från jordbrukssektorn.
2. Förslag gällande minskade utsläpp av kväveoxider från industrisektorn.
3. Förslag gällande minskade utsläpp av kväveoxider från transportsektorn

Förslaget innehåller även fyra *fokusområden*. Inom dessa områden krävs ytterligare insatser för att Sverige ska närma sig och uppnå de luftrelaterade miljö kvalitetsmålen. Dessa fokusområden innefattar ambitionen att:

1. Förbättra luftkvaliteten i svenska tätorter så att halterna ligger under nivåerna för miljö kvalitetsnormer för utomhusluft och lågrisknivåer som finns i miljö kvalitetsmålet frisk luft.
2. Tydligare samordning för att tillvarata positiva synergier mellan luft och klimatarbetet genom att arbeta mer integrerat och optimera åtgärder och styrmedel inom klimat-, luft- och energipolitiken.
3. Skydda våra ekosystem mot försurande och övergödande nedfall och se till att det finns utrymme för återhämtning i känsliga och sårbara områden.
4. Minska på intransport av gränsöverskridande luftföroreningar genom aktivt internationellt arbete.

Programmet är inte lagligt bindande, såsom utsläppstaken, utan kan uppdateras och revideras. Detta innebär att åtgärder och styrmedel som ingår i detta första program kan ändras ifall nuvarande utveckling förändras eller om nya politiska bedömningar gör att andra åtgärder och styrmedel anses vara mer lämpliga.

Remissinstansernas yttrande

Miljönämndens yttrande

Miljönämnden anser att Sveriges utsläppsminskningar är ett nationellt åtagande, där enskilda kommuner har mindre möjligheter att direkt påverka utvecklingen. I många fall handlar det om nationella regler för att påverka de totala utsläppens storlek i framtiden. Miljönämnden ser positivt på att redan många av takdirektiven kommer att uppnås. Vad som framgår av Naturvårdsverkets luftvårdsprogram, finns det stora förhoppningar att direktiven även uppnås för ammoniak och kväveoxider.

Det finns stora folkhälso- och samhällsvinster att minska luftföroreningarna eftersom det inte finns några tröskelvärden är varje minskat utsläpp positivt. För Malmös del är det i första hand kväveutsläppen, som Malmö kan bidra till en positiv utveckling. För ammoniak är utsläppen i Malmö mycket små. 90 % av de totala ammoniakutsläppen i Sverige sker inom jordbrukssektorn. Då Malmö har relativt andra kommuner små arealer med jordbruksmark och mycket liten andel med djurhållning, är utsläppen små och därmed är möjligheterna att påverka liten.

Haltnivåerna av kväveföroreningar har stadigt minskat i Malmö. Idag överskrids inga miljökvalitetsnormer och på många platser klaras även miljömålen. Vi ser att EU:s takdirektiv är ett stöd för miljönämndens arbete och även stadens arbete med att minska bilismens och andra utsläppskällors negativa påverkan på miljön. Förbättrad miljö innefattar allt från en bättre luftkvalitet, minskat buller och mindre påverkan på klimatet.

Fastighets- och gatukontorets yttrande

För fastighets- och gatukontoret har det föreslagna programmet endast bäring på ett av de tre åtgärdsområdena; kväveoxider inom transportsektorn. Det föreslagna programmet ger en övergripande bild av de centrala insatser som krävs för att få till stånd en hållbar transportsektor i framtiden. De åtgärder som nämns återspeglas i förvaltningens och Malmö stads ambitioner och insatser, inte minst när det gäller satsningar på ökade andelar resande med kollektivtrafik, cykel och gång, samt satsningar på elbilar i den kommunala fordonsflottan och eldrift inom kollektivtrafiken.

Haltnivåerna av kväveföroreningar har stadigt minskat i Malmö. Förvaltningen och kommunen har länge arbetat målinriktat för att minska trafikens utsläpp. Dessa utsläppsminskningar har förhållandevis stor påverkan i ett lokalt sammanhang och medför bland annat positiva effekter på folkhälsan. Idag överskrids inga miljökvalitetsnormer och på många platser klaras även de strängare miljömålen. Denna förbättrade situation är ett tydligt resultat av ett långsiktigt arbete med åtgärdsplaner sedan 2007, då överskridanden av miljökvalitetsnormer för kvävedioxid noterades på ett antal punkter i Malmö. Den sista åtgärdsplanen avslutades 2017.

Några exempel på kraftfulla lokala åtgärder i Malmö är omfattande kollektivtrafiksatsningar i samverkan med trafikhuvudmannen, nu senast genom införandet av elbussar från och med 2019, samt en kontinuerlig utbyggnad av cykelvägnätet i staden sedan 70-talet.

I allmänna termer kan det på kommunal nivå tas vissa strategiska beslut avseende hur det lokala samhället ska utformas. Samtidigt är Sveriges utsläppsminskningar ytterst ett nationellt åtagande, där enskilda kommuner har begränsade möjligheter att direkt påverka utvecklingen. I många fall krävs nationella regler och styrmedel för att påverka de totala utsläppens storlek i framtiden. Det är i detta sammanhang avgörande att nationell nivå ständigt arbetar för att skapa goda förutsättningar för kommunerna, så att de kan bidra på det lokala planet. Då kan en konstruktiv växelverkan mellan nationell och lokal nivå förstärkas ytterligare i miljöarbetet.

På nationell nivå nämns ofta ökad elektrifiering och energieffektivisering inom främst trafikområdet som en avgörande lösning. Där kan kommunen kratta i manegen, genom bland annat stöd, rekommendationer och information angående laddinfrastruktur till byggaktörer, fastighetsägare, bostadsrättsföreningar och andra aktörer. Vidare arbetar Malmö stads parkeringsbolag med att etablera laddplatser i sina parkeringsanläggningar. Det finns dock fortsatt ett behov av förtydliganden när det gäller de juridiska och regleringsmässiga ramverken avseende publik laddinfrastruktur på allmän platsmark.

Noterbart är att programmets åtgärdslista är mer specifik för de två åtgärdsområden som berör jordbruks- och industrisektorn. Det kan i sig vara ett tecken på att än mer kraft och resurser behöver läggas på att konkretisera lösningar på de utmaningar transportsektorn står inför, när det gäller både negativ klimatpåverkan och luftkvalitetsfrågan.

Stadskontorets bedömning

Stadskontoret delar miljönämndens och fastighets- och gatukontorets synpunkter och har utarbetat ett förslag till yttrande. Stadskontorets bedömning är att förslaget till nationell luftvårdsplan inte har några omfattande konsekvenser för kommunens verksamhet och ekonomi.

Stadskontorets förslag

Stadskontoret föreslår att kommunstyrelsens arbetsutskott godkänner förslaget till yttrande över Naturvårdsverkets förslag till nationellt luftvårdsprogram inklusive strategisk miljöbedömning och samhällsekonomisk konsekvensanalys och skickar yttrandet till Naturvårdsverket.

Ansvariga

Jan Haak Planeringsdirektör

Eva Marie Tancred Utvecklingssekreterare

Andreas Norbrant Stadsdirektör